

Pretiuulu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu III.

Ori-ce inserate, se platescu pe serie séu linia, cu litero merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului „Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 65.

— Sibiu, Mercuri 13/25 Augustu. —

1880.

Transilvani'a.

— Despre espositiunea romanésca din anulu viit. 1881. Credemu că este de competentia pressei romanesci, ba este chiaru datoriint'a sa nationale si patriotica, că si pâna candu va veni comitetulu Asociatiunei cu informatiunile si cu program'a sa, ea, press'a, se se puna in contactu cu publiculu, se prepare spiritele, se incuragiedie vointi'a individiloru.

„Voi romaniloru, nu aveti nici o industria si nici nu sunteti destinati dela natura, că se o aveti.“

„Ba voi nu ve pricepeti nici la cultivarea pamentului, pe care numai cătu ilu scurmati, dara nu'lu arati, nici ilu sapatu cum se cade.“

„Sunteti mai multu nomadi de cătu agricultori.“ Acestea sunt pâna acum infruntarile de tôte dilele, care ni se plesnescu in fatia din diverse parti si mai alesu din acea parte, de unde parintii si strabunii nostrii au fostu opriti cu tóta rigórea dela cultivarea artelor si a profesiuniloru.

Inputari de acestea au datu nascere si la prim'a espositiune din 1862; ele ne silisera a o improvisá in cinci luni, spre a dá pe atunci unu respunsu practiculu chiaru si cabinetului din Vien'a.

Nu se pôte crede ce influentia fatale au denuntiaru de acelea in respectu politicu si nationale, relative la exercitiulu drepturiloru cetatienesci. Acésta este si un'a din cauzele principali, pentru care nu numai comitetulu, ci chiaru adunariile generali de trei ani încóde insistara pentru infintiarea unei espositiuni de obiecte esite numai din mani romanesci. Trebuie se ne presentamu lumii noi de noi, asia cum suntemu, pe gradulu de cultura, micu séu mare, pe care ne aflamu. Se pôte apoi că va veni o epoca, in care nu vomu mai simti nici o trebuintia de a ne separá pe terenulu industriei de ceilalti compatrioti ai nostrii.

Noi suntemu convinsi, că espositiunea acésta pôte se ésa fâra mari dificultati intreitulu si inpatratu mai bogata si mai frumósa de cătu a fostu cea de inainte cu 18 ani, sub conditiune inse, că se se dea poporulu tôte informatiunile necesare, nu numai in totu coprinsulu Transilvaniei si in partile ad-nexe, adeca asia, precum fusese ea pâna in a. 1861, ci si in Ungari'a cu Banatulu, preste totu pe unde locuescu romanii, si in Bucovin'a; pentru-că de si activitatea Asociatiunei in sensulu statuteloru este numai transilvana, dara espositiunea insasi are se fia nationala romanésca, unde adeca se dá ocaziune la toti romanii, fara distinctiune de provincii, a se presentá cu productele si cu manufacturile lor.

Nu incopemu aci ale nóstre informatiuni cu urmatorulu raportu alu comisiunei respective:

Comitetulu

Subscrierea comisiunei a primitu insarcinare dela observatorulu comitetu cu datulu 29 Januaru a. c. Nr. 18 a studiá arangiarea unei espositiuni in Sibiu, din partea Asociatiunei, si a compune unu planu alu acestei espositiuni.

Oganduse in mai multe siedintie cu desbatere a acestui obiectu inportantu, comisiunea are onoratu a face urmatorulu raportu:

A dinstia in genere despre necesitatea si folosulu espositiuniloru, comisiunea a aflat'o de prisosu, că si ea a consideratu acésta cestiune dejá resoluta si astel'u a trecut in imediatu la meritulu causei.

In si onorabilulu comitetu a precisatu loculu, unde ar avea a se tinea espositiunea, comisiunea a avutu de necesariu a cercetá, in cătu redactiune Asociatiunei intrunesce conditiunile pentru arangiarea unei espositiuni romane, si a ajunsu la convingere, că de si Sibiuulu, dupa positiunea sa geografica, nu se pôte numi unu centru alu romaniloru din Transilvani'a, totusi elu formédia unu centru in privintia culturala, parte prin numerulu

mare alu inteligintiei romane de aici, parte prin inpregiurarea, că este residenti'a mai multoru corporatiuni si institutiuni romane, parte si prin mass'a compacta a agricultoriloru si comerciantiloru romani in buna stare, ce sunt asiediati in acestu tinutu si gravitédia la acestu orasiu; si asia intrunesce conditiunile recerute pentru o asemenea intreprindere.

In cătu privesce estensiunea, care ar fi se o aiba espositiunea, comisiunea a purcesu din acelu punctu de vedere, că o espositiune are se infatiosiedie o icóna cătu se pôte de fidela a productiunei si a labórei romaniloru din Transilvani'a, si prin urmare ea se cuprinda toti ramii ocupatiunei. Pe bas'a acestui principiu s'a compusu urmatorulu proiectu de grupare a obiectelor de espositiune:

I. Montanistica.

1. Materialii fossile (carbuni, petroleu brutu etc.)
2. Minerale si metale (saruri, puciósa, grafitu, auru, arama etc.)

II. Agricultura, silvicultura si horticultura.

1. Totu felulu de plante agricole (cerealii, canepa, inu, tabacu, trifoiu etc.)
2. Producte animalice (pei, pene, céra, peri, lâna, unsori, laptarii.)
3. Productele silviculturii (lemnarii, cóje, resina, éscá etc.)
4. Animale (cai, boi, oi, porci, gaini etc.)
5. Productele horticulturii (póme, legumi, flori etc.)

III. Industria.

1. Industri'a chimica (preparate chemice, ape minerale, sapunu, luminari, aspreala (scrobéla), coloru, cleiu etc.)
2. Faina, spirtu, vinu, otietu, conserve si cofetarii.
3. Lâna spalata, tieseturi, metasarii, brodarituri, dantele, vestminte fabricate din pei.
4. Industri'a metaleloru (aurarii si argintarii, arme, instrumente).
5. Industri'a lemnariiloru (mobile, buti, síndile, corfe, strugarii.)
6. Fabricate din pétra, pamenturi si sticla (óle, sticlarii, scocuri, cuptóre etc. etc.)
7. Industri'a nationala de casa.*)

IV. Machine si unelte.

V. Artele.

1. Artele grafice (tipografia, xilografia, litografia, fotografia etc.)
2. Art'a bisericeasca (decoratiuni, odóre, icóne, candelu etc.)
3. Architectura, sculptura, zugravitulu, desenulu etc.)
4. Anticitati.

VI. Producte literarie si mijlócele de instructiune.

In cătu privesce terminulu la care ar fi a se tinea espositiunea, comisiunea, de si conscia de multele si variile greutati, ce sunt inpreunate cu arangiarea ei, a creditu totusi că nu va fi favorabilu pentru intreprindere, déca se va pune in terminu indepartatu, cu atátu mai multu nu, cu cătu espositiunea va avea se remana in marginile modeste, prescise prin inpregiurari. Astfelu comisiunea opinédia, că espositiunea se va potea deschide in 27 Augustu (Sf. Maria) anulu viitoriu.

Unu punctu cardinalu la acésta intreprindere sunt spessele. O espositiune, si fia ea cătu de modesta, recere spesse; spesse atátu pentru transportarea si arangiarea obiectelor, cătu si pentru crea-

*) Sub acésta se intielegu sute de manufacturi, producte ale membriloru fia-carei familii, dupa regiuni (tinuturi), dupa natur'a locului si mai virtosu dupa gradulu de cultura alu poporatiunei, éra mai pe susu de tôte lucrurile femeiesci. Not'a Red. Obs.

rea de premii. Premiile, fia ele in bani, fia in medalii, fia in diplome, sunt unu mijlocu puternicu pentru a escitá interessulu poporatiunei la espositiune. Calculandu aproximativu spessele, comisiunea este de parere, că o suma de fl. 1000 ar ajunge spre acestu scopu. Observamu aici, că déca nu tóte, la tóta intemplantia o parte insemnata din aceste spesse s'aru acoperi prin veniturile espositiunei insusi, asia in cătu averea Asociatiunei nu ar suferi nici o dauna, séu un'a neinsemnata. La acestu punctu ne luamu voia a atrage atentiunea onorabilulu comitetu asupra inpregiurarei, că pe fia-care anu se votédia in budgetulu statulu o suma insemnata, cu destinatiunea a sprijini astfelu de intreprinderi ale societatiiloru private din tíera; gubernulu si distribue pe fia-care anu sub diferite titluri acésta suma intre diferite societati. Amintimu numai in trecatu, că societatile sasesci din patria se facu partasie aprópe in fiacre anu de beneficiu. Comisiunea este convinsa, că gubernulu nu va denegá Asociatiunei ajutorulu banescu pentru acésta intreprindere, cu atátu mai multu nu, cu cătu Asociatiunea in decursu de 18 ani n'a reflectatu la ajutorulu statulu.

Detailarea planulu espositiunei, esecutarea si arangiarea se va concedre unui comitetu specialu, care se va ocupá cu tóte cestiuni'le, ce vinu a se luá aici in considerare.

Reasumendu, comisiunea propune:

Adunarea generala decide a se arangiá cu ocaziunea adunarei generalu din anulu 1881 la Sibiu o espositiune de obiecte din grupele: a) montanistica; b) agricultura, silvicultura si horticultura; c) industria; d) arte; e) producte literarie. Spre acestu scopu se votédia in bugetulu anulu 1880/1 1000 fl. si se insarcinédia comitetulu a esoperá dela inaltulu gubernu unu ajutoriu din budgetulu statulu pentru acésta espositiune. Comitetulu va ingrijí, că inca de timpuriu se se iae mesurile necesare pentru punerea in lucrare a acestui conclusu.

Sibiu in 6 Juliu 1880

Ilie Macellariu. G. Baritiu. Eugenu Brote
Dim. Comsi'a. N. Petra-Petrescu.

— Aniversari'a de ani 50 a Majestatiei Sale Imperatulu si regelui Franciscu Josifu s'a serbatu in totu coprinsulu monarchiei cu mare zelu si devotamentu. Cele mai mari diarie ale capitaleloru n'au spatiu nici macaru spre a inregistrá pe scurtu miile de raporturi, care le vinu nu numai dela comunele urbane si opidane, ci si dela fórté multe rurale. Un'a din notele caracteristice ale acelu manifestari de bucuria si lealitate este, că mai tóte comunele si municipiele astépta binele si dreptatea totu numai dela monarchu, éra nu dela gubernulu seu si nici dela parlamente.

Scirile câte le avemu si noi dela comune de ale nóstre, se ocupa acum cá si ori candu alta-data, exclusivu de persón'a monarchulu, dela care astépta totu: dreptate, aparare de asupritori si tirani, cu mana tare si cu bratiu inaltu; imperatulu si totu numai imperatulu este in gurile si mintile toturoru. Acestu sentimentu alu poporulu, relativu la august'a persóna a monarchulu, barbatii de statu aru fi datori se'lu ia in cea mai de aprópe consideratiune si se nu mai créda, că dóra poporulu s'ar incaldí pentru vreunulu din ei.

Monarchi'a austro-ungara.

Gratia nerationabilei politice inaugurate prin introducerea dualismulu austro-ungurescu, precum si cavalerescei si aventuriósei politice esterne a genialelui comite Andrassy, influenti'a monarchiei austriace cá factoru politicu in concertulu mariloru poteri europene, in locu se créscá, ea din contra au suferitu o capitis diminutio, ce se reflec-

tédia în toate acțiunile sale atât pe terenul politicii interne, cât și alu celei externe.

În Austri'a propria caracteristic'a politicii interne este aceea a experimentelor provisorie pe contul libertăților, a drepturilor și a prosperității diferitelor naționalități. După ce experimentul centralismului nemțesc au suferit naufragiu, veni comitele Taaffe, pentru că inaugurându o politică de conciliare între nemți și slavi, se prepare calea federalismului. Rezultatele obținute până acuma nu sunt nici înbușătoare și nici încurajătoare pentru viitorul. Naționalitățile negermene și în prim'a linia boemii, a caror importanță ca factor politic este necontestabilă, nu se potu împacă cu manier'a comitelui Taaffe, de a le face concessiuni în doze homeopatice până acuma, ci ceru și cu totu dreptul, recunoșterea neîntârziată și fără rezerva a deplinei lor autonomii provinciale și a egalei lor îndreptăți. Boemii pretind de la dinasthia și de la guvernul austriac, că se închie cu ei unu nou pactu fundamentalu asia, precum o au facutu după catastrofa de la Sadow'a cu ungurii.

Acosta legitimă dorința a boemilor nu se va realiza, de câtu numai în or'a suprema a unei complicațiuni interne sau externe, pentru-că este în contra politicii tradiționale a Austriei, că ea de buna-voia se recunoșca erorile și nedreptățile comise în trecut. Maxim'a guvernelor sale nu este „vires unitis“, ci totu cea veche absolutistică „divide et impera“. Constituționalismul austriac de si au proclamat și au recunoscut de repetite-ori principiul „egalității de drept“ a tuturor naționalităților, totuși n'au fost practisati niciodată cu sinceritate, ceea ce o pôte vedea ori cine studiandu istoria constituționalismului austro-ungar, practisatu de la 1866 și până în momentele de fată.

Boemii, polonii și rutenii cunoscându prea bine aceste vechi deprinderi ale politicii austriace, și nestabilitatea sistemelor de guvernare în Austri'a, ajutați de slăbiciunea generală a monarhiei, își dau toate silințele a o exploată pe câtu se pôte mai mult și mai bine în favorul lor. În casu de nereușită, ei sunt decisi a se retrage érași în pozițiunile lor de defensivă și pasivitate.

Cu totu alta fată au lucrurile în Ungari'a. Aicea situațiunea este cu multu mai tristă, mai critică și mai periculoasă decât în Austri'a.

În decursu de 14 ani independentulu și autonomulu guvern ungurescu terorizandu naționalitățile nemăgare cu biciul și fur'a de feru a siovinismului, grația administrației asiatică, au redus Ungari'a și Transilvani'a la o stare din cele mai deplorabile. Chiaru cei mai devotați filo-magiari, cautandu cu lamp'a lui Diogene, nu voru fi în stare a descoperi și a constată vreun progresu în bine, facutu în vreo direcțiune oră-care, în acești 14 ani ai discreționarei domniei unguresci. Lucrurile au ajunsu dejă la acelu stadiu, în câtu însuși elementulu astadi domnitoriu s'a saturatu de propriulu seu guvern patriotic și dorește o schimbare radicală.

Doze sunt curentele ce pandescu ocașiunea bine-venită de a veni la putere, și acestea sunt: curentulu conservativ-reactionariu, compus din elemente feudale, ultramontane și birocratice, éra alu doilea curentu este acela alu radicalilor revoluționari, cari se recrută din toate elementele malcontente, fără deosebire de partide. Conservativii n'au sorti de a ajunge la putere, de câtu séu în urm'a unei catastrofe externe séu interne, séu în urm'a unei lovituri de statu în sensu absolutisticu. De alta parte, nihilistii kosuthiani, séu precum se numescu ei, partid'a independentistilor, adevă ce care aspira la desmembrarea totală a Ungariei de Austri'a, atât cu privire la teritoriul cât și la dinasthia, nu își voru putea realiza scopulu de câtu, séu prin ajutoriu strainu în casulu unei înfringeri a armelor austriace că în 1866, séu prin resbelulu civilu, pentru care spiritele ungarilor se prepara prin cele mai siovinistice agitațiuni ale esistențelor catilinarie.

În intrég'a monarhia austro-ungară se pôte deci observă o ferbere și nemulțumire generală, care paralizează acțiunile politice sale externe și care nu promite stabilitate în internu. Singurul factoru gravu, bine-disciplinat, condus și însufletit de aceleasi idei și aspirațiuni ale unității imperiului este armat'a de linia austro-ungară, care va fi chemată a apăra monarhia austriacă, atât în contra inamicilor externi, cât și a celor interni. Suntemu prea convinși, că armat'a imperială își va face datori'a în totu casulu. Din nefericire înse, politic'a internă urmata de guvernele austro-ungare și activitatea pe care o desvôlta diplomația austriacă

în afara, nu este nici-decât de natură a consolida și întări condițiunile interne de existență ale acestei monarhii și de a 'i castigă amici și aliați în afara.

Gresitul sistemului politice interne și nestabilitatea relațiilor sale externe au isolatu monarhia austro-ungară de restulu Europei și cu deosebire de statele neolatine, slave și de Angli'a, și o au aruncatu în brătiale de „feru și sânge“ ale inamicului seu firescu, care scotindu-o din Germani'a, i-au arătat calea spre Orientu. Ne temem foarte, că acelu consiliu urmatu fiindu și mai departe de către Austro-Ungari'a, 'i va fi în urm'a urmelor foarte fatalu.

Camilu.

Discurse parlamentare ținute în sesiunea agraria transilvană.

Sedint'a din 8 Juniu 1880.

(Urmare.)

Parteniu Cosma: On. Casa! În paragrafulu acesta o sesiune puru civilă se preface în sesiune urbană în privința remediilor de drept, și din acestu motivu, de si fată cu ea se sustine procedur'a civilă, totuși renovarea procesului se eschide.

Eu nu asiu putea motivă această dispozițiune, decât cu presupunerea: că de aici încolo regulările și comasările abia voru dură unu anu doi; dar după premissile primite eri nu cutediu a speră această, ci sum convinsu, că unele procese de această natură voru dura și în viitoru câte 10—15 ani.

Sesiunea pentru sustinerea stărei actuale a posesiunii în cauzele de regulare și comasare înse este foarte ponderoasă pentru respectivii și prin aceea, că nu numai s'au substrasu de la competența sa de până acum, ci se lipsescu chiaru de dreptul de renovare, în mai multe casuri pôte deveni daunătoare; că-ci precum am disu, sunt prospecte, că procesulu va dură mai multi ani, și dacă vreo partidă din cauz'a unei intimități defectuoase nu se va infatisă la pertractare, sau din cauz'a unei apăreri rele din partea avocatului va pierde procesulu, nepotendu'lu renovă — va fi lipsită de usufructulu ce i compete sub tota durată procesului urbanu.

Eu deci spre evitarea acestui reu asiu voi se sustinu pracs'a de astadi din Transilvani'a, sustinută și pentru viitoru în Ungari'a, că adevă: se nu lipsimu pe omulu nedreptatit de renovarea procesului, dacă va avea pentru această motive acceptabile, cu atât mai vrtosu, că prin această regularea, respectivă comasarea nu suferă de locu. Spre acestu scopu facu următoarea propunerea:

Aline'a a doua a §-lui 12 se se termine cu cuvintulu „dreptu“, în care casu intrég'a alineă ar sună astfel:

„În sesiunile aceste se observa toate normele art. de lege LIV: 1868 referitoare la procedura, la probe și la remediile de dreptu.“

Pauler Tivadar ministru de justiția: Si eu am unu amendamentu referitoriu la acestu paragrafu și anume la aline'a a doua. Premitiendu, că răspunsu la propunerea d-lui deputatu Cosma, că pentru aceea s'au luat cauzele aceste de la judecatori'a sumaria și s'au încredințatu judelei pertractatoriu, pentrucă acesta cunoscându toate detaliurile cauzei o, va putea rezolvă mai usioru, — amendamentulu meu tintește într'acolo, că de si se sustinu remediile de dreptu normale în procedur'a civilă, recursulu de nulitate separat ar servi numai spre întârzierea și împedcarea cursului sesiunilor.

Deci propun că aline'a a doua se se modifice astfel:

„În sesiunile aceste se observa toate normele art. de lege LIV: 1868 referitoare la procedura, la probe și la remediile de dreptu; recursulu de nulitate înse se pôte validă numai în apelatiune, și asupra lui decide gradatim forulu superioru, care judeca în meritulu cauzei. Renovarea procesului în asemenea casuri nu este admisă.“

De renovarea procesului nu este nici o necesitate, că-ci gravamițele eventuale se potu remedia pe cale ordinară.

Bokross Elek referentulu: În câtu privește amendamentulu d-lui deputatu Cosma, declaru că cu atât mai mare liniscire nu 'lu primescu, că câtu sunt convinsu, că dacă astadi ar stă înainte onor. Case normarea procedurii civile, nu am admite în cauze de această natură renovare de procesu, că-ci nu atingu meritulu, ci continu numai dispozițiuni interimale. Admissibilitatea renovării procesului în aceste cauze se basedia numai pe o eróre stracurată în procedur'a civilă, pe carea nici chiaru astadi nu o respectă curtea supremă. Deci eu nu primescu amendamentulu.

În câtu privește amendamentulu d-lui ministru de justiția înse, de si se vede a fi încâtva în contradicere cu testulu comisiunii juridice, în esenția totuși nu învôlva contradicere, pentrucă recursulu de nulitate se admite și prin acesta, schimbându-se numai competența forului, deci în numele comisiunii nu me aflu îndemnatu a me declară contra primirii acestui amendamentu.

Presidiulu: pune amendamentele și testulu comisiunii la votu.

Amendamentulu deputatului P. Cosma cade și se primește propunerea comisiunii cu amendamentulu ministrului de justiția.

§. 13. Dreptu inginerii functionatori în cauzele de regulare și comasarea posesiunii se potu aplică numai acei ingineri, cari au calificatiune spre această.

Cu autentizarea lucrurilor ingineresci se încredințată inginerii functionatori.

Instrucțiunea, care va stabili calificatiunea inginerilor functionatori, și o procedere tehnică uniformă se va emite pe calea ordinatiunii.

Până cându se voru denumi în numeru suficientu inginerii autenticatori, se înpoternicesc ministrulu de justiția, că, în contielegere cu ministrulu de agricultură, industria și comerțu, cu afacerile de autentizare, se autorisedie în modu interimalu unu numeru necesariu de inginerii functionatori.

Inginerii functionatori și autenticatori cadu în categoria esertilor permanenti aplicati la judecatori, și că atari sunt supusi normelor disciplinare coprinse în art. de lege VIII: 1871.

Pulszky Agoston: afla o contradicere între aline'a penultima a acestui §. și între principiulu ce s'au adoptatu cu privire la separarea inginerilor în două clase: în inginerii functionatori și inginerii autenticatori. Este o anomalie, că ministrulu se denumescă pe ingineri, pentrucă nu cunosc referințele locale și personale. Ministeriulu i se da prin această o putere discreționară. Mai departe proiectulu nu stăoresce, că cine propune ministeriulu pe ingineri spre aprobare. Oratorulu s'ar învoi, că pe ingineri se-i propuna ministeriulu spre denumire comisiunea administrativă, sau tribunalulu respectivu. În fine propune, că în locul aliniei penultime se se primescă urmatoriulu amendamentu:

„Până cându se voru denumi inginerii autenticatori în numeru recerutu, pe inginerii autenticatori 'i designă din casu în casu acelu tribunalu reg., pe alu carui teritoriu se face lucrarea, și contra hotărârii tribunalulu este admisă apelatiunea la tabl'a regescă.“

Pauler Tivadar ministru de justiția: Dl. antevorbitoriu recunoșce, că principiile depuse în acestu §. sunt salutare, recunoșce necesitatea dispozițiunii interimale, și recunoșce că și până cându se va putea executa pe deplinu principiulu depus în acestu §., este de lipsă îngrijirea, că inginerii functionatori se nu pôte supervedă și autentică lucrurile colegilor lor și vice versa, ci că această funcțiune se se încredințată unor ômeni calificați și demni de încredere. Diferența între mine și d-lu antevorbitoriu se începe numai acolo, unde este vorba de denumirea respectivilor individi. Dl. deputatu o considera această de o sesiune de putere. Eu nu pricepu cum ar cresce sfer'a de putere a ministrului de justiția prin acea, că elu va denumi pe inginerii autenticatori. Denumirile în generalu le considera multi de o estindere a sferei de putere a ministrului, de si ea în faptă este o sarcină mare, că-ci este înpreunată cu mare responsabilitate și mare odioșitate. Deci eu nu aflu într'acosta nici unu avantaju pentru ministru, din contra o înscărcinare înpreunată cu responsabilitate mare. Este vorba numai de aceea, că în modu interimalu cine se denumescă pe respectivii ingineri?

Designarea acelor individi o consideru eu de o funcțiune administrativă, deci nu este nici o rațiune a investi tribunalele și plane în urm'a apelatiunii tabl'a regescă cu denumirea. Mai curându asiu tineă competențele comisiunilor administrative, înse și în contra acestora se potu face mai multe exceptiuni în urm'a intereselor locale, decât în contra ministrului de justiția, care negresitu va consultă organele competente înainte de a face denumirile. Fără îndoială în casurile concrete se voru consultă presidentii tribunalelor, membrii comisiunilor administrative sau comitii supremi, pe bas'a informațiilor date de acestia se va decide cauz'a. Lucrulu principalu este, că se se aplice ômenii cu calificatiune deplină, isteti, harnici și ômeni de omenie. Si de ôre-ce o astfel de denumire mai nimeritu o pôte face ministrulu, că mai neinteresatu în cauză, ve rogu se primiti paragrafulu asia precum este redactatu.

Lukács Béla: Eu întielegu lucrulu asia, că dl ministru designă pe inginerii respectivi și tribunalulu alege dintre acestia din casu în casu. De aceea aprobiedu designarea inginerilor prin ministeriu tocma pentru a se încongiură abuzulu, că unu ingineriu functionatoriu se autentică lucrarea celuilaltu ingineriu functionatoriu.

Consimțiu cu intențiunea deput. Pulszky, înse nu mi se pare bine formulată propunerea densului. Nu consimțiu cu apelabilitatea deciziunii tribunalului referitoare la designarea inginerilor, și voiescu că tribunalulu se denumescă, éra nu se designă pe ingineri. Spre acestu scopu propun urmatoriulu amendamentu:

„Si până ce se voru denumi inginerii autenticatori în numeru recerutu, tribunalele se înpoternicescu a autorisă cu agendele autenticiării în modu interimalu, cu privire la teritoriile lor, numerulu necesariu dintre inginerii functionatori.“

Parteniu Cosma: Eu nu primescu nici unu dintre propunerile facute, ci aflu că decâtu ambele, e mai bunu testulu.

Nici în unu casu nu m'asiu putea învoi cu dl Pulszky într'aceea, că decâtu ministrulu, mai bine se denumescă comisiunile administrative pe inginerii autenticatori. Contra acesteia asiu avé o multime de argumente; dar nu potu acceptă nici cele dise de dl Lukács Béla, nu dora pentrucă n'ar fi corect între înpregurări normale, că tribunalulu se denumescă pe inginerii autenticatori, ci pentrucă cunoscu mai multe casuri în Transilvani'a, și credu că le cunosc și d-lu ministru, cari 'i-au potutu dá motive se ia acestu dreptu din man'a tribunalului. Cunoscu unu procesu urbanu, în care tribunalulu, în contra protestului fostilor iobagi, a încuviințatu lucrarea inginerilor, de si unii ômeni capetau mai multu pamentu decâtu le compete, éra alții se stersesera de pe fati'a pamentului, că-ci cându au venit rondulu la ei, ingineriulu nu mai avea pamentu de înpartit. Că se se coréga nedreptățile comise de ingineriu cu consimțimentulu tribunalului, a trebuit ministeriulu se delegedie altu tribunalu, care apoi a nimicitu totulu și a dispusu înpartire nouă.

Dupa asemenea premisse ve marturisescu, că in această privință aflu mai mare garanție chiaru și in ministeriu decâtu in tribunalele din Transilvania.

Eu inse nu aflu de mai puțină însemnată funcțiunea ingineriului functionariu, decâtu vedu că i se atribuie aci funcțiunei ingineriului autenticariu.

Despre inginerii functionariu nu am auditu nici unu cuvântu, de si asiu fi doritu că se aflu in motivare, ce dispositiuni voiesce ministrulu se faca in privința acestora și ce indrumari voiesce comisiunea juridica se dea ministrului in privința coprinsului instructiunei referitoare la inginerii? si anume cine va avea dreptu se aléga pe ingineriului functionariu?

Binevoiti a considera, că la comasari totulu aterna dela lucrulu ingineriului.

Dupa cum este compus proiectulu de lege si dupa cum credu că se va si primi, la comasariile din Transilvania nu se va intempla aceea ce s'a intemplat la cele din Ungaria, unde posesorul a alesu pe ingineriu, dar elu l'a si platitu; ci se va intempla aceea: că minoritatea va alege pe ingineriu si'lu voru plati impreuna; deci maiortatea va contribui mai multu la plata, fara că se aiba vreoa influentia asupra alegerei ingineriului.

Acăsta diferentia esentiala merita la totu casulu atentiune, pentru că partea cea mai mare a influentiei ingineriului se va referi la averea acelora, cari ilu platescu, dar nu l-au alesu. Deci eu credu că procedur'a cea mai justa ar fi — mai alesu daca spesese se voru plati dupa proportiunea posesiunei — că toti cei interesati se participe la alegerea ingineriului functionariu, éra daca nu s'ar potea unu asupra persoanei, se se dea dreptulu de a controla acelora cari n'au alesu, si acestia apoi se aléga pe ingineriului autenticariu. Astfelu va fi posibilu, că partidele se se controlede una pe alta.

Mi-ar fi placutu daca comisiunea juridica ar fi clarificatu cestiunea acăsta, si in acelu casu pôte că nici nu faceamu propunerea; dar fiindu că acăsta nu s'a intemplat ve recomandu spre primire urmatorea propunere:

„La §. 13 se se adauga urmatorea alinea noua: „Pe ingineriului functionariu ilu alegeu tôte partidele interesate, — éra daca in acăsta ele nu s'ar potea invoii, pe ingineriului functionariu ilu voru alege posesorii partii mai mari a teritoriului de comasatu, éra pe ingineriului autenticariu ilu va alege ceaialta parte.“
(Va urmă.)

Bandele de talhari in Dobrogea.

In privința bandelor de talhari din Dobrogea, despre care s'a vorbitu atātu in press'a din tiéra cătu si in cea din strainetate, gasimu in „Farulu Constantiei“ dela 2 Augustu urmatorea interesanta dare de séma:

„Dela 9—19 Iuliu mai multe bande de facători de rele au bantuitu marginele ocóloru Mangali'a, Medgidi'a si Silistr'a-Noua, in apropiere de fruntari'a Bulgariei, comitendu urmatorea talharii:

„In sér'a de 9 Iuliu, 10 banditi armati, inbracati turcesce, pe candu locuitorii se aflau in giamia, iau de aci pe Ahmet Ahmet si pe Ramazan Ahmet, ii maltratédia si ii jefuescu de bani si obiecte. Crim'a avu locu in satulu Ciucurkioi, ocolulu Silistr'a-Noua.

In nóptea de 13 Iuliu, o banda compusa de 7 talhari armati cu puscii Winchester, calca satulu Burungea, ocolulu Medgidie, torturédia si jefuescu pe mai multi locuitori.

„In nóptea de 14 Iuliu, alta banda armata jefuescu pe unu locuitoru turcu din Josufanar, ocolulu Medgidie.

„In nóptea de 15 Iuliu, cinci banditi armati maltratédia si jefuescu pe Saib Ahmet si Regep Ahmet din satulu Talasiman, ocolulu Medgidie.

„In nóptea de 19 Iuliu, 7 banditi aparu in satulu Biuiuk-enghez, ocolulu Mangali'a, mergu la domiciliulu lui Omer Aga, pe care ilu maltratédia, jefuindu-lu de bani si obiecte.

„In aceeași nópte o banda fórte mare de 35—40 talhari, cu arme militare, navalescu in comun'a Ghiuvenli, ocolulu Mangali'a, punu mana pe Omer Hagi Isak, ilu torturédia si-lu jefuescu de bani si obiecte.

„De candu i s'a facutu cunoscuta prim'a talharia, administratiunea a luat mesuri de o energia estrema. Dupa cererea Prefecturei mai multe plutóne de cavaleria rosiori din escadrónele Mangali'a si Dobromir, escadronulu de calarasi permanenti din Ostrovu, unu plutonu de calarasi din Constanti'a si toti ómenii disponibili din Megidie s'au transportatu la locurile calcate de bande cu d. administratoru de Mangali'a si ajutorulu seu, ajutorulu administratorulu din Megidie, (administratorulu éra ocupatu cu comisiunea de ocolu pentru verificarea actelor de proprietate) si ajutorulu translatoru din Silistr'a-Noua (postulu de administratoru este vacantu in acestu ocolu). Trupele erau comandate de oficerii lor, intre cari d. capitanu Caplescu, d-nii sub-locotenenti de rosiori Ursu si Orghidanu, d. locotenentu de calarasi Siainoglu. Aprópe 200 ómeni cavaleria erau in urmarirea bandelor, sustinuti de infanteri'a de pe fruntaria. Satele si pa-

durile tóte din localitatile in cari facusera operatiuni talharii, au fostu cercetate si cautate cu repediciune estrema. Trupele lucrau in marsiuri fortiate cu cea mai laudabila energia. Functionarii administratiunii tramisi la fati'a locului cu trupele, erau sub directiunea d-lui Filiiu, administratorulu ocolulu Mangali'a, delegatu speciale alu Prefectulu, insarcinatu cu instructiunile sale si obligatu a tiné prefectur'a telegraficu neincetatu in curentulu operatiuniloru. In acelasu timpu unu escadronu de rosiori stá gata de plecarea in Constanti'a. Indata ce necesitatea ar fi cerutu, acestu escadronu trebuia se mérga cu Prefectulu judetiului.

„Urmariile energice si neobosite ale armatei si administratiunii au avutu rezultatulu doritu. Linistea a fostu repede perfectu restabilita. O buna parte a banditiloru sunt dejá prinsi. Alta parte a fugitu preste fruntaria de unde venise, alti talhari ce avem informatiuni că s'aru aflá inca pe teritoriulu nostru sunt urmariti de aprópe. Oper'a autoritatii nu va incetá pãna candu se va banui că mai este vreunu talharu ascunsu la noi si neprinsu. Instructiunea si constatarile nu sunt inca terminate. Talharii ce au marturisu crimele au datu numele compliciloru si conpartasiloru lor. Autoritatea cunosce dejá mai pe toti culpabili, gratia acestoru aretari, informatiuniloru, pacientiloru si probelor adunate. Centrulu lucrariloru se afla la Parakioi, ocolulu Silistr'a-Noua, unde d. administratoru de Mangali'a insoçitu de ajutórele din Megidie si Ostrov aflate la dispositiunea sa, din ordinulu Prefectulu, complectédia, in unire cu d. substitutu de Mangali'a, lucrarile instructiunii. In acelasu timpu detasiamente de calarasi si rosiori strabatu locurile banuite in urmarirea ultimiloru culpabili.

„Peste una suta trei-dieci de arme au fostu gasite si secustrate: arme militare si ordinare. Printre altele s'a constatat in modu veditu, că bandele au fostu formate aprópe exclusivu din ómeni locuitori din Bulgari'a, că s'au formatu peste fruntaria de unde au venitu in judetiu, strecurandu-se printre pichetele atātu de rare in acele parti, in cătu cea mai vigilenta si conscientiósã priveghiere a trupelor nu este indestulu de eficace. Biletele si paspórtel bulgare gasite asupra culpabililoru nu mai lasa nici o indoieála asupra acestui punctu.

„S'au luat astfelu de mesuri, in cătu credemu că asemenea fapte va fi fórte cu greu se se mai póta repetá.“

Correspondentie particulare ale „Observatoriului“.

— Salisce (in comit. Sibiiului) 6/18 Aug. Ceea ce voiu eu a descrie in acăsta correspondentia e numai recunoscenti'a, cu care scie romanulu onorá pre binefacatorii sei si in specialu de asta-data recunoscenti'a ce o aratara romanii din Saliste fatia de Augustulu nostru monarchu Franciscu Josifu I si august'a casa domnitóre.

La 8 óre antemeridiane se intruni tinerimea scolara, de si sunt ferii, in unu numeru preste 300 elevi si eleve si fura condusi de corpulu didacticu la biseric'a cea mare centrala. Inainte de a se incepe celebrarea ss. liturghii, stindardulu celu pomposu alu scólei si alte bicolore spuneau trecatoriloru o serbare deosebita.

Nu multa dupa acăsta sosira primari'a comunei, efori'a scolara, membrii comitetulu parochialu in corpore, condusi de d-lu pretore alu cerculu Ilarianu Muciu-Ureche, spre a asistá la servitiulu divin.

De asemenea d-lu jude cercualu Ioanu Macsimu, conduse personalulu judecatoriei de aici la biseric'a sunumita si dupa aceea ce inceptu sf. liturghia celebrata de parochulu localu D. Neamtii, cu asistenti'a diaconulu-archidiecesei Ioanu Pop'a. — Cantarile esecutate cu precisiune; ordinea ce a domnit preste totu in decursulu missei si imnulu poporalu cantatu de corulu vocale, — precum si cunun'a cea frumósã de dame ce asistau in coru — dovedescu din destulu neclati'a iubire a poporulu din marginime cătra monarchulu seu, uniculu dela care mai astépta mangaiere si dreptate.

La finea liturghiei parintele Neamtii prountiã o cuventare destulu de nimerita asupra insemnatiei dilei de astadi si apoi dandu binecuventarea sa parintésca, asistentii se departédia spre a se intruni: unii in cas'a pretorelui cerculu, spre a aratá spiritulu de fratieta si iubire reciproca ce domnesce intre inteliginti'a adevérata din Salisce, ér' altii in cas'a onorabilei primariu comunale si epitropu alu bisericiei Nicolau Mosor'a. — Insemnamu, că d-lu Burada professoru din Iasi, de asemenea a fostu in dilele aceste óspele nostru, si nu a intardiatu a se exprimá in termeni magulitori pentru noi, pentru iubirea si devotamentulu ce'lu aretaramu fatia de monarchulu nostru prin intruniri si petreceri animate, de si timpulu nu prea éra favorabilu spre a se potea face excursiunile dorite la „Foltea“ si „Netedu.“

Dea ceriulu, că iubitulu nostru monarchu se cugete asia la noi si despre noi, precum o facemu noi acăsta fatia de August'a Sa persóna, si ¡atunci, ór'a fericirii natiunei romane a batutu.

Nuntius.

— Din tinutulu Orasciei si alu Devei. (Coruptiune, crime, omoru). Sunt bóle morali, epidemice si cantagióse, că si multe din cele fisece. Pãna inainte

cu vreo diece ani se dicea cu totu dreptulu, că in Transilvania poti caletori dío'a nóptea armatu numai cu câte unu bätuu séu maciua buna, cu care aveai se te aperi de canii sateloru si de ai turmeloru de oi. Dela unu timpu incóce locuitorii unoru tinuturi au inceputu a se distinge prin crime, de care eramu dedati a citi pãna acuma numai din Ungari'a. De si ne este rusine, trebuie se recunoscemu, că scriile despre batai, omoruri, furturi si tetunarii câte publica diariulu „Hunyad“ din Dev'a, se adeverescu preste totu. In anulu acesta apparu inca si o alta crima, de care abia se mai audise undeva pãna acuma. Ne spune adeca acelasu diariu, că intr'unu satulu calvinescu, nu departe dela Dev'a, ómeni blastemati au taiatu in capu de nópte tóta hold'a de papusioiu (cucurudiu) a primariului, curendu dupa aceea ii mai nimicira inca si alte cerealie. „Hunyad“ adauge, că aceea comuna isi prepara perirea sa. Nu multu dupa aceea primiramu scirea, că la alte trei comune din pregiurulu Orasciei ómeni invecchiti in reutatea lor au taiatu si exterminatu viile cele mai frumósẽ ale unoru notari si a unui avocat. Blastemati n'au voitu se prevédia, că ei cu acelu vandalismu barbaru n'au pagubitu pe acei proprietari, ci pe vighitorii vilorlu, că-ci au se platésca tóta daun'a facuta, din cauza că la acăsta ii obliga conventiunea incheiata intre ei cá simbriasi si intre locuitorii din comuna, cari au viile. In casulu din urma resbunarea veni dela unii deregatori de ai comunei, destituiti din caus'a unoru abuzuri si defraudari nerusinate. Se afla adeca si comune incorporate la comitatu din fostulu scaunu alu Orasciei, alu caroru venitulu alodialu (comunale) este de câte 4—5 mii fl. si mai multu, dara computulu (socotél'a) se afla in cea mai mare disordine, de câte 5—6 inca si de mai multi ani. Adeca totu casuri, că de ex. celu dela Siur'a-mare, dela Avrigu etc. Causele acestei lipse aprópe absolute de controla sunt prea bine cunoscutu si cantate de tôte paserile pe invelisiulu caselor. Nici administratiunea venituriloru bisericesci nu e nici-decum de modellu. Ómeni onesti si cu dorere de ánima pentru starea morala si fisica a locuitoriloru, se temu fórte tare si póte că cu totu dreptulu, că nu cumva in prevederea alegeriloru dietali din anulu viitoriu, abuzurile si blastematiile criminali in locu de a scadea la numeru, mai virtosu se se inmultésca; că-ci dupa esperienti'a facuta de 13 ani incóce, pe timpulu alegeriloru sunt permise multe blastemati.

Ne-a parutu reu, că d-vóstra nu ati voitu se luati cunoscentia la timpulu seu despre o misielia infama, intemplatã chiaru si in Orascia, unde din caus'a dissen-siuniloru escate asupra scóloru gr.-orientali, unii malcontenti isi resbunara prin spargerea ferestriloru la casele unuia din fruntasii cei mai zelosi ai comunitatii bisericesci. Poltroni carii isi resbuna in modulu acesta, nu potu se aiba dreptu. Ur'a si urgi'a nu a disparutu inca si este mare téma, că foculu din spudia se nu dea in flacari; stã inse de siguru in poterea consistoriului respectivu, că se'lu stinga de totu, se impãce spiritele, se nu mai lase nici o cauza de bucuria vrasmasiloru straini, ai bisericiei si scólei, nici pretestu de a perde pentru totudeauna subventiunea de una mieie florini din fondurile universitatiei sasesci dela Sibiiu.

Unu assassinatu din cele mai spurcate s'a intemplat in 12 Augustu intre Siebesiu si Orascia. Unu stren-gariu de 18 ani aflandu că unu bietu de calagaru sexagenariu ar avea ceva banisiori asupra sa si cá plecase spre orasiu, i esí in drumu dío'a mare pe la 4 óre si tocandu'lu de doue ori cu o secure in capu, ilu spoliã de 2 fl. 40 cr., apoi o tulí la fuga. In aceleasi momente venindu unu orasianu sasu cu trasur'a sa si vedíendu pe calagaru tragendu de mórte, ilu ridicã si ilu puse in trasura, unde preste 15—20 minute isi dete sufletulu. Assassinulu prinsu marturisi tóta crim'a sa. De furci va scapã spurcatulu numai din cauza, că inca nu a implinitu 20 de ani; asia sórtea lui póte fi robia pe tóta vietia, impreunata cu postu si cu munca grea. Fórte reu nume isi face o comuna cá aceea rurala, in care se afla individi numai de câte 18 ani atātu de indraciti, precum a fostu si acesta. In casuri de acestea are totu dreptulu se intrebe ori si cine: daca in acea comuna exista bisericã, religiune, preotu religiosu si modellu de fapte bune, precum si daca are scóla si in casu de asia, ce invétia tinerimea in aceea cá de ani 25 incóce, séu cá nu mai e nici bisericã, nici scóla si popi numai cu numele. Dara ce? Scóla? Adeca are se faca pe cătu se póte mai multi magiari, éra nu ómeni in sensulu sublimu alu cuventulu; tinerimea romanésca se invetie numai limb'a magiara, cu tóte celelalte si anume cu invetiaturile morali se nu si pérda timpulu, că-ci pe acelea le invétia multu mai curendu in carciune, la jidovu, in bataile din dumineci si serbatori, in codrii si in temni-tiele municipali.

Sciri diverse.

— (Principele Carolu alu Romaniei, proprietariu alu unui regimentu austriacu de infanteria.) Imperatulu Austro-Ungariei a conferitu A. S. R. principelui Carolu proprietatea regimentulu de infanteria Nr. 6, alu carui districtu de intregire este Neoplant'a.

— (Inaintari in scól'a de cadeti din Sibiiu.) In urm'a esamenelor din anulu scolasticu espi-ratu au fostu inaintati la rangulu de cadeti intre altii, urmatorii elevi de nationalitate romana si adeca: dd. Ales. Russu la regiment. de infant. Nr. 63; Iuliu Bogdanu la regim. de infant. Nr. 63; Josifu Ioanovicu la regim. de infant. Nr. 51; Oscar Christea la regim. de infant. Nr. 50; Const. Muresianu la regim. de infant. Nr. 63; George Macellariu la regim. de infant. Nr. 50; Julianu Brote la regim. de infant. Nr. 62; Aurelu Pre-

doviciu la regim. de infant. Nr. 64; Nicolau Baila la regim. de infant. Nr. 63 si Dimitrie Munteanu la regim. de artilerie Nr. 8.

— (Persecutiunea macedo-romanilor prin arhieriei greci.) Sciri triste cerculădia neincetatu din districtele locuite de romani in Macedoni'a, Tessali'a si Epiru. „Le Courier d'Orient,“ care ese in Constantinopole si dupa acesta diariulu macedo-romanesco, ce apare in Bucuresti in doue limbi, romanesce si grecesce, arata intre alte blastematii, că atātu in urmarea unoru porunci venite dela patriarhulu din Constantinopole, cătu si la ordinulu secretu venitu din Greci'a, mitropolitii si episcopii smulgu dela romani subscriptiuni pe acte, prin care se cere incorporarea la Greci'a. Episcopulu grecu din Verri'a nu voiesce se hitronésca de preotu la comun'a Colivele pe unu individuu, numai din cauza, că acela scie si carte romanésca. Episcopulu grecu din Castori'a opresce pe preotulu Sofronie dela Vlacho-Clisur'a dela facerea s. liturgii, numai din cauza, că acesta cutediase se boteze pe fiulu unui romanu in limb'a romanésca, care la calugarii greci trece de limba spurcata, eretica, schismatica, papistăsiésca, latinésca, de unde a remasu si insult'a cunoscuta de „latina spurcata,“ pentru toti ómenii căti nu tñu la ritulu grecescu. Episcopulu grecu din Trical'a nu lasa pe preoti se intre prin casele romanilor, că se le santiésca si stropésca cu agiasma (aiasma, apa santita.)

Daca episcopii si calugarii greci n'au alte mijlócce spirituali spre a indulci pe romani cătra biseric'a orientale, apoi acestea intrebuintate de ei, sunt cele mai miserabili, cu care se facu numai de risulu lumei.

— (Dacoromani'a, planuri confuse.) Diariiele magiare ventilădia din nou ide'a daco-romanismului cu o predilectiune, de care abia isi póte dá cineva séma. Unele, cá „Kelet,“ afla Dacoromani'a in carti geografice si istorice dela Bucuresti, altele citédia articlii din diariulu russescu scrisu romanesco, adeca „Democratia nationala,“ in care Romaniei i se promite Transilvani'a, daca va tinea cu Russi'a. Press'a magiara inse uita se citedie si activitatea agentiloru muscalesci inpartiti prin Moldov'a, carii spunu in gur'a mare, că dupace Romani'a este o adeverata pedeca a Rusiei si a Panslamismului, si dupace ea a intratu prea tare in apele apusene, până a cohetă inca si cu Rom'a catolica si papala, s'a decisu in St.-Petersburg, că Dobrogea se fia incorporata la Bulgari'a, Moldov'a la Russi'a, Munteni'a (Valachi'a) intréga dela Focsiani până in Orsiov'a la Austro-Ungari'a.

Fatia cu atâtea planuri si conjecturi vechi, innoite regulatu inainte de o eruptiune a catastrofelor mari, vomu fi necessitati si noi acesti de dincóce, se cautamu in fati'a loru si se le analisamu.

— (Bataia cumplita intre redactori.) Mare prostitutiune si rusine s'a intemplat la Budapést'a luni in 16 Aug. pe la 10 óre dem. Redactorulu Verhovay cunoscutu din duellulu avutu cu br. Maythényi, stá la cafenéo'a Panonia. L. Bartok, redactorulu foiei satirice „Bolond Istok“ vine dreptu asupra lui V. si'lu tóca in capu asia, cătu bátiulu ii sparge palari'a, ii mai dá si a dou'a lovitura, pe care inse Verhovay o sustfne cu man'a stंगा si luandu positiune de aparare, incepe si elu a inblati pe Bartok, până i se frange bátiulu si remane numai cu unu stiletu in mana. Multime de ómeni se aduna, vinu si sergentii politiei, carii punu man'a mai ántaiu pe Bartok, care intr'aceea inpedcandu-se cadiuse de-a lungulu, pe candu unii din poporu se aruncasera asupra lui cá se'lu decule. Ambii batausi fusera arestati pe timpu scurtu la politia, care dupa ce luá cu ei protocolu, ii indreptá la procuroru. De mai multe luni acei doui publicisti fanatici se insultau si injurau in terminii cei mai brutali si moijicesci, in cătu la tóta lumea bine crescuta le erá grétia de foile loru, până ce in fine lui Bartok ii veni furi'a, cá se ascunda sórele adversariulu seu.

Éca ce ómeni voru se ne invetie cultura, civilisatiune, moralitate! Acestu nou scandalu comentatu in multe moduri, va mai avea si alte urmari.

— (Doue resbóie.) Dupa cum citimu in Nr. 1103 din diariulu „Resboiulu“ ce apare in tipografi'a Thiel et Weiss, o scena cá cea din B.-Pest'a amerintia se distraza si pe publiculu din Bucuresti. Celu puçinu asia se lauda publicistulu T. Bauer in contra „colegului“ seu Gr. H. Grandea, carele dupace redactase cătuvia timpu Democratia nat. a d-lui G. Sturdza, acum publica unu altu „Resboiu“. Ambii se intrecu in balacarii cu cei din B.-Pest'a. Bauer este germanu, scrie bine romanesco, Grandea este macedo-romanu adusu cá baiatu de scóla in Romani'a, spre a studia alaturea cu alti tineri macedoromani si apoi a se întórce in patri'a sa.

— (Junimea romana din Sfri'a) in comitatulu Arad, va da la 17/29 Augustu in gradin'a „Ospetariei mari“ unu balu, precedatu de representatiunea

diletantiloru romani de acolo. Venitulu este destinatuu pentru fondulu scolaru romanu gr.-or. din Siri'a. Presiedintele intreprinderii e dl avocatuu Adalbert Mihailoviciu, cassariulu dl parochu gr.-or. Atanasiu Mera. Se va representá: „Sioldanu vitézulu“ de Alesandri, prin dl Vas. Tataru; se va cantá: „Calca romane, plinu de mandria“, quartetu, prin corulu vocalu; si se va representá pies'a „Balulu mortulu“ de V. A. Urechia, in care voru jocá dnii J. E. Dudulescu, V. Tataru, St. Petroviciu, J. T. Mera, L. Beldea, Al. Dobosiu si d-siór'a Dragina Mera.

— (Descoperirea unei pretiósce comori de anticitati.) In diu'a de 31 Juliu soci'a si fic'a locuitoriulu George Boianu din satulu Smigu situatu in apropiare de orasiulu Elisabetopole, lucrandu la fenu avura norocirea a descoperi unu mare vasu de metalu plinu de obiecte pretiósce. Ducéndu vasulu acasa, nepricepatorii incepura a rasipi obiectele aflate, vendiendule pe pretiuri de nimica jidanului din satu. In fine inse autoritatile prinsera de veste, si gratia energiei devoltate, reusira a confiscá pe sém'a erariulu partea cea mai mare a comórei descoperite, cari se compunu din:

aprópe 160 bucati margele de auru massivu, de marimea unui bobu de mazare, 17 bucati druguri mari si gróse de auru, 15 bucati mari de medalione de auru in forma de rosete, 11 rosete mai mici, 1 bucata lamena de auru, câteva bucati de sirma de auru si in fine unu globu de auru de marimea unui ou de porumbu. Este sperantia că se voru recastigá si acele parti ale comórei, care au fostu vendute si precupetite prin jidanu. Ne aflanduse nici-o inscriptiune pe acele obiecte va fi cu greu a constatá vechimea loru.

— (O noua biblioteca romanésca in Brasiovu.) Aflamu cu deosebita placere, că junele comerciantu Nicolau J. Ciurcu au deschisu in dilele acesteia o libraria, papeteria si magazinu de musica in Brasiovu. Cunoscéndu inteligenti'a, precum si activitatea junelui comerciantu, i dorimu totu binele si prosperitate in nou'a sa intreprindere.

Post'a redactiunii.

— Bucuresti, 19/7 Aug. Exemplarie intregi din „Observatoriulu“ dela 1 Juliu mai avemu destule, éra dela 1 Ianuariu, intregi, 7.

— Bredu (in Selagiu) 13 Aug. De si simtimu totudeauna o sila morala cetindu polemii de natur'a acestora, totusi din temeiurile comunicate in epistol'a dv. privata, se va publicá de astadi intr'o septemana, puçinu prescurtata, pe unde este prea multa repetitiune de aceleasi idei si espressiuni prea tari.

— Brasiovu, 16 Augustu. Acea epistola deschisa a intratu in proprietatea Asociatiunii din momentulu in care cursorulu postei din Turd'a intrandu in bisericu, o a depusu impreuna cu alte depesie, pe més'a presidiulu adunarei generale. Acésta erá in dreptu se pretinda citirea ei, cá-ci despre dens'a se tractá in epistola. Originalulu este alaturatu la acte si póte-cá se va publicá la timpulu seu dintr'odata cu acelea. Nimeni nu a vetamatu cu nici unu cuventu pe brasioveni, ci numai cătu s'a constatatu in alta di, cá Asociatiunea nu póte se mérga la Brasiovu, până ce nu va fi chiamata inadinsu. Dara candu vreodata a mersu ea unde nu a fostu chiamata?

— Turd'a, 21 Augustu. Se va publicá cu tóta placerea, in nr. urmatoriu, alaturea cu alte informatiuni totu dela d-vóstra, care mai sunt de a se inpartasi despre acea adunare interesanta, pentru alu carei succésu frumosu avemu se ve multiamimu la toti membrii comitetulu locale, cu tóta caldur'a fratiésca.

Nr. 2299—1880.

(23) 2—3

Escriere de concursu.

Pentru 2 stipendie de câte 84 fl. v. a. usuate de Ioanu Circ'a juristu absolutu si Teofilu Ratiu tehnicu absolutu; — pentru 3 stipendie de câte 63 fl. v. a. usuate de Alesandru Popu juristu, Justinu Colbazi medicinistu, si Juliu br. Popu gimnasistu; — si pentru 1 stipendiu de 60 fl. v. a. usuatu de Aureliu Nemesiu farmacistu, tóte din fundatiunea repausatulu Dr. de medicina Simeonu Romantiai, parte devenite curatu vacante, parte declarate de atari pentru nelegitimarea despre progressulu facutu in studiu in anulu scolasticu espiratu pe terminulu prefiptu, prin acésta se escrie până in **15 Septembrie** a. c. st. n. concursu.

La stipendiele preatinse potu concurge:

1. Numai acei tineri studenti romani pauperi, cari sunt nascuti in marele principatu alu Transilvaniei.
2. Cari din studiu au calculi de eminentia si portare morale buna.
3. Dinpreuna cu auditorii de medicina si de jura aceia, cari se voru aplicá la scientiele reali, precum tehnica, montanistica si silvanistica.
4. Dintre concurenti voru avea preferintia „ceteris paribus“ cei de origine nobili si consangeni piulu fundatoriu.
5. Dela concurenti se cere, cá testimoniile scolastice alaturande la cererile loru concursuali, se le dea in origine ori in copia autentificata, se produca carte de botezu, — ér' atestatele

de paupertate se fia provediute cu subscrierea antistiei comunale politice si a parochului respectivu, si intarite cu sigilulu comunale si alu parochului, precum si cu subscrierea oficiulu politicu de cercu, ér' in cetati si opide cu subscrierea parochului si a antistiei cetatiene ori opidane.

Cererile concursuali astfelu ajustate, se le substérna până in terminulu prefiptu la subsemnatulu consistoriu metropolitanu.

Datu in Blasiu, din siedinti'a consistoriale tñuta in 10 Augustu 1880.

Consistoriulu metropolitanu gr.-cath. de Alb'a-Iuli'a si Fagarasiu.

Nr. 2299—1880.

(24) 2—3

Escriere de concursu.

Pentru 1 stipendiu de 52 fl. 50 cr. v. a. din fundatiunea fericitulu episcopu alu Fagarasiulu Ioanu Bobu, usuatu de Marianu Peculea gimnasistu absolutu, prin acésta se escrie concursu până in **15 Septembrie** a. c. st. nou.

La acestu stipendiu potu concurge tineri studenti de nationalitate romana gr.-catholici, nascuti in Transilvani'a, cari au calculi de eminentia in studiu si portare morale buna.

Concurentii la acestu stipendiu au de a-si tramite cererile loru concursuali instruite cu recerutele testimonie scolastice si atestate de botezu si paupertate, pe terminulu prefiptu la subsemnatulu consistoriu metropolitanu.

Din siedinti'a consistoriale tñuta in Blasiu la 10 Augustu 1880.

Consistoriulu metropolitanu gr.-cath. de Alb'a-Iuli'a si Fagarasiu.

Nr. 2299—1880.

(25) 2—3

Escriere de concursu.

Pentru unu stipendiu de 60 fl. v. a. din fundatiunea fericitulu Petru Maioru, usuatu de Grigorie Maioru gimnasistu absolutu, prin acésta se escrie concursu până in **15 Septembrie** a. c. st. nou.

Competitorii la acestu stipendiu au de a-si tramite cererile loru concursuali instruite cu testimonie scolastice, atestate de botezu, precum si testimoniu de paupertate legale, pe terminulu prefiptu, la subsemnatulu consistoriu metropolitanu.

Dintre competitori, cei in relatiuni de consanginitate cu piulu fundatoriu voru avea preferintia.

Din siedinti'a consistoriale tñuta in Blasiu la 10 Augustu 1880.

Consistoriulu metropolitanu gr.-cath. de Alb'a-Iuli'a si Fagarasiu.

Nr. 2299—1880

(26) 2—3

Escriere de concursu.

Pentru 2 stipendie de câte 60 fl. v. a. din fundatiunea fericitulu Gavrilu Vaida si a consórtiei lui Elisabet'a Folioviu, usuate de Emiliu Vaida juristu si Ioanu Vaida elevu la scól'a civile din Deesiu, declarate de vacante din caus'a neligitimarei despre progressulu facutu in studiu in decursulu anulu scolasticu espiratu, prin acésta se escrie concursu până in **15 Septembrie** 1880.

La aceste stipendie potu concurge tineri studenti de nationalitate romana, cari au calculi de eminentia in studiu si portare morale buna. Dintre concurenti voru fi preferiti consangeniulor fundatori.

Concurentii la aceste stipendie au de a-si tramite cererile loru concursuali instruite cu recerutele testimonie scolastice, atestate de botezu, de paupertate si de consanginitate, pe terminulu prefiptu, la subsemnatulu consistoriu metropolitanu.

Din siedinti'a consistoriale tñuta in Blasiu la 10 Augustu 1880.

Consistoriulu metropolitanu gr.-cath. de Alb'a-Iuli'a si Fagarasiu.

Nr. 2299—1880

(27) 2—3

Escriere de concursu.

Pentru 2 stipendie de câte 100 fl. v. a. din fundatiunea fericitulu metropolitu Alesandru Sterca Siolutiu usuate de Aureliu Urzica gimnasistu si Flaviu St. Siolutiu, gimnasistu absolutu, si pentru unu stipendiu de 60 fl. v. a. totu din dis'a fundatiune, usuatu de Ilie Dancu repausatu de curendu, prin acésta se escrie până in **15 Septembrie** a. c. st. nou concursu.

Doritorii de a obtínea vre-unulu din aceste stipendie, au de a-si trimite cererile loru concursuali instruite cu testimonie scolastice, cu atestatu de botezu si cu testimoniu de paupertate dela antisti'a comunale, subscrisu si de parochulu locale si de cătra judele processuale respectivu, pe terminulu prefiptu, la subsemnatulu consistoriu metropolitanu.

Blasiu din siedinti'a consistoriale tñuta in 10 Augustu 1880.

Consistoriulu metropolitanu gr.-cath. de Alb'a-Iuli'a si Fagarasiu.

Editoru si redactoru responsabilu: **G. Baritiu.**
Tipariulu lui **W. Krafft.**